

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 163)

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/291)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

3.6.1999

Sayı : B.02.0.KKG.0.11/196-342/2504

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve içtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

11535 Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

5.11.1996

Sayı : B.02.0.KKG/101-1051/4412

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.9.1996 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

TASARI GEREKÇESİ

1. 29 Ekim 1995 tarihinde Kışinev'de parafe edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması" 22 Mayıs 1996 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

2. Söz konusu Anlaşma, iki ülke arasında tesis edilmekte olan iyi ilişkilerin geliştirilmesi ve iki ülke arasında son yıllarda önemli ölçüde artan ticarî ve ekonomik ilişkiler doğrultusunda hukukî, ticarî ve cezaî konularda karşılıklı adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bilindiği üzere, her mahkemenin yargı yetkisi onun yargı çevresi ile sınırlıdır, yani mahkeme yargı yetkisini ancak kendi yargı çevresi içinde kullanabilir. Türk mahkemelerinin yargı yetkisi Türkiye ile sınırlı olduğundan ve yabancı mahkemeler Türkiye'de yargısal faaliyette bulunamayacaklarından, Türk mahkemeleri ile yabancı mahkemelerin karşılıklı olarak birbirlerine adli yardımda bulunmaları ihtiyacı doğmaktadır.

Türk mahkemeleri ile yabancı mahkemeler arasında adli yardımlaşmanın yürütülmesi için çok taraflı Avrupa sözleşmelerinden de yararlanılmakla beraber Moldova bu sözleşmelere taraf olmadığından, söz konusu sözleşmeler, bu ülke ile aramızdaki adli yardımlaşma konularında geçerli bulunmamaktadır.

Moldova Cumhuriyeti ile ülkemiz arasındaki "Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması" yukarıda belirtilen nedenlerle, bu çerçevede imzalanmıştır.

3. Moldova ile imzalanan "Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması" 4 kısım ve 43 maddeden oluşmaktadır.

I. Kısım, genel hükümleri, (Madde 1-12)

II. Kısım, hukukî ve ticarî konularda adli yardımlaşmaya ve bu konulardaki kararların tanınması ve tenfizine ilişkin hükümleri, (Madde 12-28)

III. Kısım, Ceza alanında adli yardımlaşma ile suçluların iadesine ve hükümlülerin transferine ilişkin hükümleri, (Madde 28-41)

IV. Kısım, Nihâî Hükümleri, (Madde 41-43)

kapsamaktadır.

Bu maddelerde öncelikle, iki ülke vatandaşlarına eşit muamele, adli mercilere başvuruda kolaylık, teminattan muafiyet, adli müzaheretten yararlanma gibi hususlar düzenlenmiştir.

Merkezî makam olarak her iki devletin Adalet Bakanlıkları görevli kılınmışlardır. Anlaşma uyarınca gönderilen her türlü talep belgeleri, tasdik ve benzeri formalitelerden muafır.

Tebliğat ve istinabe talebinin kaç nüsha olacağı, tercümesinin hangi dilde yapılacağı gibi hususlar anlaşmada düzenlenmiştir.

İlgili Mahkemeler istinabe talebinde bulunan karşı tarafın ilgili mahkemesinin bu talebini yerine getirirken, kendi ülkelerinin usul kanununu uygulayacaktır.

Anlaşmanın son hükümleri yürürlüğe ilgili hususları düzenlemiştir.

Buna göre anlaşma süresiz olarak akdolanmıştır. İki tarafın da 6 ay önceden ihbarda bulunmak kaydıyla sözleşmeyi fesh etmek hakkı bulunmaktadır.

DİŐİŐLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ GEREKÇE

1. 29 Ekim 1995 tarihinde KiŐinev'de parafe edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması" 22 Mayıs 1996 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

2. Sözkonusu Anlaşma, iki ölke arasında tesis edilmekte olan iyi ilişkilerin geliştirilmesi ve iki ölke arasında son yıllarda önemli ölçüde artan ticarî ve ekonomik ilişkiler doğrultusunda hukukî, ticarî ve cezaî konularda karşılıklı adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bilindiği üzere, her mahkemenin yargı yetkisi onun yargı çevresi ile sınırlıdır, yani mahkeme yargı yetkisini ancak kendi yargı çevresi içinde kullanabilir. Türk mahkemelerinin yargı yetkisi Türkiye ile sınırlı olduğundan ve yabancı mahkemeler Türkiye'de yargısal faaliyette bulunamayacaklarından, Türk mahkemeleri ile yabancı mahkemelerin karşılıklı olarak birbirlerine adli yardımda bulunmaları ihtiyacı doğmaktadır.

Türk mahkemeleri ile yabancı mahkemeler arasında adli yardımlaşmanın yürütölmesi için çok taraflı Avrupa sözllemelerinden de yararlanılmakla beraber Moldova bu sözllemelere taraf olmadığından, sözkonusu sözllemeler, bu ölke ile aramızdaki adli yardımlaşma konularında geçerli bulunmamaktadır.

Moldova Cumhuriyeti ile ölkmiz arasındaki "Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması" yukarıda belirtilen nedenlerle, bu çerçeve içinde imzalanmıştır.

3. Moldova ile imzalanan "Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması" 4 kısım ve 43 maddeden oluşmaktadır.

I. Kısım, genel hükümleri, (Madde 1-12)

II. Kısım, hukukî ve ticarî konularda adli yardımlaşmaya ve bu konulardaki kararların tanınması ve tenfizine ilişkin hükümleri, (Madde 12-28)

III. Kısım, Ceza alanında adli yardımlaşma ile suçluların iadesine ve hükümlölülerin transferine ilişkin hükümleri, (Madde 28-41)

IV. Kısım, Nihat Hükümleri, (Madde 41-43)

kapsamaktadır.

Bu maddelerde öncelikle, iki ölke vatandaşlarına eşit muamele, adli mercilere başvuruda kolaylık, teminattan muafiyet, adli müzaheretten yararlanma gibi hususlar düzenlenmiştir.

Merkezî makam olarak her iki devletin Adalet Bakanlıkları görevli kılınmışlardır. Anlaşma uyarınca gönderilen her türlü talep belgeleri, tasdik ve benzeri formalitelerden muafıtır.

Tebliğat ve istinabe talebinin kaç nüŐa olacağı, tercümesinin hangi dilde yapılacağı gibi hususlar anlaşmada düzenlenmiştir.

İlgili Mahkemeler istinabe talebinde bulunan karşı tarafın ilgili mahkemesinin bu talebini yerine getirirken, kendi ölkelerinin usul kanununu uygulayacaktır.

Anlaşmanın son hükümleri yürürlükle ilgili hususları düzenlemiştir.

Buna göre anlaşma süresiz olarak aklıolunmuŐtur. İki tarafın da 6 ay önceden ihbarda bulunmak kaydıyla sözllemeyi fesh etmek hakkı bulunmaktadır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/291

Karar No. : 106

27.8.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 26 Ağustos 1999 tarihli 14 üncü Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında gelişmekte olan ilişkilere paralel olarak artan hukukî, ticarî ve cezaî konularda karşılıklı adli yardımlaşmayı kolaylaştırmayı amaç edinen Tasarı, Komisyonumuzca uygun görülerek gerekçede yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan.	Başkanvekili
<i>Kâmrân İnan</i>	<i>B. Suat Çağlayan</i>
Van	İzmir
Sözcü	Üye
<i>Mehmet Kaya</i>	<i>Ali Tekin</i>
Kahramanmaraş	Adana
Üye	Üye
<i>Müjdat Kayayerli</i>	<i>Nesrin Ünal</i>
Afyon	Antalya
Üye	Üye
<i>Teoman Özalp</i>	<i>Hasan Erçelebi</i>
Bursa	Denizli
Üye	Üye
<i>Mahmut Erdir</i>	<i>M. Bedri İncetahtacı</i>
Eskişehir	Gaziantep
Üye	Üye
<i>Mustafa Yaman</i>	<i>Ayfer Yılmaz</i>
Giresun	İçel
Üye	Üye
<i>Azmi Ateş</i>	<i>Hüseyin Kansu</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Osman Yunakoğulları</i>	<i>Rahmi Sezgin</i>
İstanbul	İzmir
Üye	Üye
<i>Cevdet Akçalı</i>	<i>M. Necati Çetinkaya</i>
Kütahya	Manisa

Üye

Bırol Büyükköztürk

Osmaniye

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE MOLDOVA CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ, TİCARİ VE CEZAI KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 22 Mayıs 1996 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşma"sının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE MOLDOVA CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ, TİCARİ VE CEZAI KONULARDA ADLİ YARDIMLAŞMA ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.

M. Sağlam

Devlet Bakanı

Doç. Dr. A. Güll

Devlet Bakanı V.

B. Şeker

Devlet Bakanı

L. Esengün

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı

B. Şeker

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlam

Ulaştırma Bakanı

Ö. Baruççu

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Turizm Bakanı

B. Yücel

Devlet Bakanı

F. Adak

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

M. Altınsoy

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

G. Dağdaş

Devlet Bakanı V.

Y. Erez

Devlet Bakanı

Dr. A. Demirçan

İçişleri Bakanı

M. Açar

Bayındırlık ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Demirci

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. R. Kutan

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

Devlet Bakanı

N. Erçan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

N. K. Zeybek

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Günbey

Adalet Bakanı

Ş. Kazan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Çevre Bakanı

M. Z. Tokar

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
MOLDOVA CUMHURİYETİ
ARASINDA
HUKUKİ, TİCARİ VE CEZAI KONULARDA
ADLİ YARDIMLAŞMA ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti (bundan böyle "Âkit Taraflar" olarak anılacaklardır), iki ülke arasında, egemenlik haklarına karşılıklı saygı, eşitlik ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanarak, adli alanda işbirliğini geliştirmek arzusu ile, Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması akdolanmasını kararlaştırmışlardır.

Bu amaçla Âkit Taraflar aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

KISIM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

ADLİ MÜZAHARET

Herhangi bir Âkit Tarafın uyrukları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Tarafın kendi vatandaşlarına sağladığı aynı adli müzaharetten yararlanacaklar, hukukî, ticarî ve cezai konularda; diğer Âkit Tarafın adli makamlarına, bu tarafın vatandaşlarının tabi olduğu aynı şartlarla dava açmak veya müracaat etmek hakkına sahip olacaklardır.

Madde 2

ADLİ YARDIMLAŞMA KANALLARI

Her iki Âkit Taraf, 11 inci Maddeye ilişkin adli yardım istemlerini birbirlerine göndermek için Adalet Bakanlıklarını tayin edeceklerdir.

Âkit Tarafların makamları bu Anlaşmanın uygulanmasında diplomatik kanaldan iletişim kuracaklardır.

Madde 3

LİSAN

1. Her iki Âkit Tarafın Merkezî Makamları aralarındaki yazışmaları, İngilizce tercümesi eklenmek suretiyle kendi dillerinde yapacaklardır.

2. Adli yardımlaşmaya ilişkin istinabe evrakı ve bunların ekleri, talepte bulunan Âkit Tarafın resmî dilinde düzenlenecek ve bunlara talepte bulunulan Âkit Tarafın resmî diline veya İngilizceye yapılmış onaylı tercümeleri eklenecektir. Bütün bu belgeler iki nüsha olacaktır.

Madde 4

ADLİ YARDIMLAŞMA MASRAFLARI

Her iki Âkit Taraf bu Anlaşma kapsamına giden adli yardım taleplerini, bilirkişi ücretleri hariç olmak üzere, ücretsiz olarak yerine getireceklerdir. Bilirkişi ücretleri, talepte bulunulan Âkit Tarafın kanun ve kurallarına göre tespit edilecektir.

Madde 5

ADLİ YARDIM TALEBİNİN REDDİ

Âkit Taraflardan biri adli yardım talebinin yerine getirilmesini kendi egemenlik, güvenlik veya kamu düzenine aykırı görürse, diğer Âkit Tarafın adli yardım talebinin yerine getirilmesini reddedebilir. Buna karşılık, red gerekçesini diğer Âkit Tarafa bildirecektir.

Madde 6

ADLİ YARDIMLAŞMADA UYGULANABİLECEK KANUNLAR

Âkit Taraflar, adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesinde kendi kanunlarını uygulayacaklardır. Talepte bulunan Tarafın isteği üzerine, diğer Âkit Taraf, kendi temel hukuk ilkeleri ihlal edilmemek şartıyla, talepte bulunan Âkit Tarafın usul hükümlerini uygulayabilir.

Madde 7

KANUN VE KURALLAR KONUSUNDA BİLGİ TEATİSİ

Âkit Taraflar, talep üzerine, kendi Devletlerine halen veya daha önce yürürlükte bulunan kanun ve kurallar ile, bunların mahkemelerdeki uygulamaları konusunda birbirlerine bilgi vereceklerdir.

Madde 8

TASDİK MUAFİYETİ

Diğer Âkit Tarafın adli makamları nezdinde kullanılmak üzere, Âkit Taraflardan birinin adli makamlarınca tanzim edilmiş veya onaylanmış olan belgeler, imzalanmış ve resmî mühürle mühürlenmiş olmaları şartıyla, tasdik işlemine tabi tutulmayacaktır.

Madde 9

BELGELERİN İSPAT GÜCÜ

Âkit Taraflardan birinin resmî organları tarafından düzenlenen belgeler, diğer Âkit Tarafın ülkesinde aynı ispat gücüne sahip olacaktır.

Madde 10

ZORLUKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

İşbu Anlaşmanın uygulanması veya yorumuyla ilgili olarak ortaya çıkan zorluklar diplomatik yoldan çözümlenecektir.

Madde 11

**DİPLOMATİK TEMSİLCİLİKLER VEYA KONSOLOSLUK
ARACILIĞI İLE TEBLİGAT YAPMA VE DELİL TEMİNİ**

Her Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın ülkesinde bulunan vatandaşlarına, diğer Âkit Tarafın kanunlarını ihlal etmeksizin ve hiçbir zorlayıcı tedbir uygulanmaksızın diplomatik temsilciliği veya konsolosluğu aracılığı ile, tebligat yapabilir ve bunlardan delil temin edebilir.

KISIM II
HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA
ADLİ YARDIMLAŞMA
BÖLÜM 1
Madde 12

ADLİ YARDIMLAŞMANIN ÇERÇEVESİ

Her iki Âkit taraf, İşbu Anlaşma gereğince, aşağıda belirtilen hususlara ilişkin olarak birbirlerinin adli yardım taleplerini yerine getireceklerdir.

1. Diğer Âkit Tarafın ülkesinde bulunan ilgili kimselere, adli belgelerin gönderilmesi ve tebliğ edilmesi,
2. İstinabe suretiyle delil temini,
3. Mahkeme ve hakem kararlarının tanınması ve tenfizi,
4. İşbu Anlaşmada öngörülen diğer yardımlar.

Madde 13

ADLİ YARDIM TALEBİ

1. Adli yardım başvurusu istinabe evrakı düzenlenmek suretiyle yapılacaktır. İstinabe evrakı aşağıdaki hususları içerecektir.

- a) Talepte bulunan ve talepte bulunulan makamların adları,
- b) Davanın niteliği ve olayların kısa bir özeti ile dinlenmesi istenilen kişiye sorulacak sorular,
- c) Davanın taraflarının veya vekillerinin adı, cinsiyeti, yaşı, milliyeti, mesleği, oturdukları yer veya ikametgahı ile davadaki hukukî statüleri veya hükmi şahısların idari merkezleri,
- d) Yapılacak adli işlemler,
- e) Dinlenmesi istenilen kimselerin adları ve adresleri,
- f) Tetkiki istenilen belgeler veya diğer eşyalar,
- g) Talebin yerine getirilmesi için gerekli görülen diğer belgeler.

2. Yukarıda belirtilen istinabe evrakı ve buna ekli belgeler, talepte bulunan makam tarafından imza edilecek ve mühürlenecektir.

Madde 14

DAVA MASRAFLARI İÇİN TEMİNAT
ÖDENMESİNDEN MUAFİYET

Âkit Taraflardan birinin uyrugundan, diğer Âkit Tarafın adli makamları önüne çıktığında, salt yabancı olması veya diğer Âkit Tarafın ülkesinde meskeni veya ikametgahi bulunmaması nedeniyle dava masrafları için teminat senedi ve/veya akçesi verilmesi istenemeyecektir. Aynı kural, adli makamlara yapılacak başvurular için gerekli olan diğer her türlü ödeme bakımından da uygulanacaktır.

Madde 15

DAVA MASRAFLARI İÇİN PEŞİN ÖDEME

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Taraf ülkesindeki peşin ödenecek dava masraflarını bu Tarafın vatandaşları ile aynı şartlarla ve kapsamda ödeyeceklerdir.

Madde 16

HÜKMÎ ŞAHISLAR

1. 14 ve 15 inci Maddelerin hükümleri, Âkit Taraflardan her birinin kanun ve kuralları gereğince kurulmuş bulunan hükmi şahıslar hakkında da uygulanacaktır.

Madde 17

ADLÎ MÜZAHERET VE DAVA
MASRAFLARINDAN MUAFİYET

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Tarafın vatandaşlarına uygulandığı şekilde, dava masraflarından muafiyet veya adli müzaheret talebinde bulunmak için başvuruda bulunabilir. Dava masraflarından muafiyet veya adli müzaheret için talepte bulunulması halinde, başvuru sahibinin oturduğu yerin veya ikametgâhının bulunduğu yerdeki yetkili makam kendisine bir belge verecektir. Başvuruda bulunanın Âkit Taraflardan birinin veya diğerinin ülkesinde oturduğu yer veya ikametgâhi bulunmuyorsa, sözkonusu belge kendisine ülkesinin diplomatik temsilciliği veya konsoloslğu tarafından verilebilir.

BÖLÜM 2

BELGELERİN TEBLİĞİ VE DELİL TEMİNİ

Madde 18

KAPSAM

Âkit Taraflar, talep üzerine, karşılıklı olarak belgeleri tebliğ etmek ve delil temin etmekle yükümlü olacaklardır.

1. Belgelerin tebliği; adli veya gayri adli belgelerin tebliği anlamına gelir.
2. Delil temini Tarafların, tanıkların ve bilirkişilerin ifadelerinin alınması ile hukukî ve ticarî davalara ilişkin delillerin toplanmasını ve bilirkişi raporunun hazırlanması ile adli araştırmayı ihtiva eder.

Madde 19

TALEPLERİN YERİNE GETİRİLMESİ

1. Talepte bulunulan makam, kendisini talebi yerine getirmeye yetkili görmüyorsa, sözkonusu talebi, bunu yerine getirmeye yetkili makama iletir ve keyfiyetten talepte bulunulan Âkit Tarafı haberdar eder.

2. Âkit Taraflardan birinin talepte bulunulan yetkili makamları, istinabe talebinde belirtilen adres nedeniyle talebi yerine getiremezlerse, adresin tespiti için uygun tedbirleri alacak ve talebi yerine getireceklerdir. Bu makamlar, gerekirse, talepte bulunulan Âkit Tarafı tamamlayıcı bilgi isteyebilirler.

3. Talepte bulunulan Âkit Taraf, adresin tespit edilememesi veya başka sebepler nedeniyle talebi yerine getiremezse, bunun nedenleri hakkında, talepte bulunan Âkit Tarafa bilgi verecek ve sözkonusu tüm belgeleri iade edecektir.

Madde 20

YERİNE GETİRİLEN TALEPLERİN BİLDİRİLMESİ

1. Bir Âkit Tarafın talepte bulunulan yetkili makamları, talebin yerine getirildiğini yazılı olarak, 2 nci Maddede belirlenen kanaldan talepte bulunan Âkit Tarafa bildirecektir. Bu bildiriye tebliğ tutanağı veya toplanan delil materyali eklenecektir.

2. Tebliğ tutanağı, muhatabın imzasını ve tebliğ tarihini, tebliğ yapan merciin ve tebliğ memurunun imza ve mühürünü, tebligatın şekli ve yeri ile, tebellüğ reddedilmişse, muhatabın kabulden imtina sebeplerini ihtiva edecektir.

BÖLÜM 3
KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ
Madde 21
UYGULAMA ALANI

1. Bir Âkit Taraf, diğer Âkit Taraf ülkesinde verilen;

- a) Hukukî ve ticarî konulara ilişkin mahkeme kararlarını;
- b) Zararlara ilişkin olarak cezaî konularda verilen mahkeme kararlarını,
- c) Hakem organlarının kararlarını,

İşbu Anlaşmada belirtilen şartlar altında, kendi ülkesinde tanyacak ve tenfiz edecektir.

2. İşbu Anlaşmada değinilen "kararlar", mahkemeler tarafından verilen sulh kararlarını da kapsayacaktır.

Madde 22

TANIMA VE TENFİZE İLİŞKİN İSTİNABE EVRAKI

1. Kararların tanınmasına ve tenfizine ilişkin istinabe evrakı, bir Âkit Tarafın mahkemesi tarafından, diğer Âkit Tarafın mahkemesine 2 nci Maddede belirtilen yoldan, gönderilecektir.

2. İstinabe evrakına şunlar eklenecektir :

a) Kararın aslına uygun bir örneği, kararın geçerliliği ve infaz edilebilirliği bizzat karardan anlaşılmadığı takdirde, bu örneğe yetkili makamlar tarafından verilecek bir belge eklenecektir.

b) Davayı kaybeden ve mahkemeye gelmeyen tarafın, usulüne uygun olarak mahkemeye davet edildiğini ve hukukî ehliyetsizlik halinde mahkeme önünde gerektiği şekilde temsil edildiğini tevşik eden bir belge,

c) Hakem kararının tanınması ve tenfizi için talepte bulunulması halinde, hakemlik yetkisini gösteren tahkim sözleşmesinin bir örneği.

Madde 23

TANIMA VE TENFİZİN REDDİ

21 inci Maddede belirtilen kararlar veya hakem kararları, talepte bulunulan mahkemelerce, aşağıdaki durumlarda tanınmayacak veya tenfiz edilmeyecektir :

1. Mahkeme veya hakem kararları talepte bulunan Âkit tarafın mevzuatına göre kesinleşmiş veya icra kabiliyetini haiz değilse,

2. Talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuatına göre, talepte bulunan Âkit Tarafın adli makamlarının davaya bakma yetkisinin olmadığı addediliyorsa,

3. Kararların itihaz olunduğu Âkit Tarafın kanunlarına göre, yargılamaya katılmayan ve davayı kaybeden taraf, usulüne uygun olarak yargılamaya davet edilmemişse veya savunma hakkından yoksun bırakılmışsa veya hukukî ehliyetsizliği halinde kendisine usulüne uygun olarak temsil edilme hakkı verilmemişse,

4. Talepte bulunulan Âkit Tarafın mahkemeleri veya hakem mercileri aynı taraflar arasında aynı konuda açılmış bulunan bir davada nihai olarak karar vermişlerse veya böyle bir davaya bakmakta iseler veya aynı anlaşmazlık konusunda üçüncü bir Devlet tarafından verilen nihai kararı tanımışlarsa.

Madde 24

TANIMA VE TENFİZ USULLERİ

1. Kararların tanınması ve tenfizi, talepte bulunulan Âkit Tarafın mahkemelerince kendi milli kanununun usullerine göre kararlaştırılacaktır.
2. Talepte bulunulan mahkeme, sadece İşbu Anlaşma hükümlerinde belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini incelemekle yetinecektir.

Madde 25

TANIMA VE TENFİZİN ETKİSİ

Âkit Taraflardan birinin adli makamlarca verilmiş kararlar, diğer Âkit Tarafın mahkemeleri tarafından tanındıktan veya tenfiz edildikten sonra, bu sonucun tarafın mahkemelerince verilmiş kararlarda olduğu gibi aynı etkiyi haiz olacaktır.

Madde 26

HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ

Hakem kararları, bu kısmın 3 üncü bölümünde belirtilen diğer şartlara ilaveten, aşağıdaki koşulları ihtiva ettiği takdirde, tanınacak ve tenfiz edilecektir.

1. Talepte bulunulan Âkit Tarafın kanunlarına göre, hakem kararı sözleşmeden doğan veya sözleşme dışı ticarî ihtilaflar hakkında verilmiş hakem kararları kapsamında ise;
2. Hakem kararı belirli bir ihtilaf veya özel bir hukukî ilişkiden kaynaklanan müstakbel davalara ilişkin olarak, taraflar arasında hakem merciinin yetkisini tespit eden yazılı bir anlaşma uyarınca verilmişse ve keza hakem kararı, yukarıda sözkonusu edilen hakemlik mercii tarafından, anlaşmayla tespit edilen yetki çerçevesinde itihaz olunmuşsa,
3. Talepte bulunulan Âkit Tarafın kanunlarına göre bir hakem merciinin yetkisinin tanınması-na ilişkin anlaşma geçerliyse.

Madde 27

**KIYMETLİ EŞYALARIN ÜLKE DIŞINA ÇIKARILMASI
VE PARANIN TRANSFERİ**

İşbu Anlaşmanın kararların tenfizine ilişkin hükümleri, Âkit Tarafların para transferi ve kıymetli eşyaların ülke dışına çıkarılması ile ilgili kanun ve kurallarını ihlal etmeyecektir.

KISIM III

CEZAI KONULARDA KARŞILIKLI

YARDIMLAŞMA

Madde 28

KAPSAM

1. Âkit Taraflar yardım talep edildiği sırada cezalandırılması talepte bulunan Âkit Taraf adli makamlarının kaza yetkisine giren suçlarla ilgili soruşturmalarda işbu kısımdaki hükümler uyarınca, birbirlerine karşılıklı olarak en geniş adli yardımda bulunmayı taahhüt ederler.
2. Cezai konularda karşılıklı adli yardımlaşma, hazırlık soruşturması ve son soruşturma ile ilgili işlemlerin yerine getirilmesi, sanık, tanık ve bilirkişi ifadelerinin alınması arama ve dava ile belgelerin, gayrimeşru para ve eşyaların teslimi ile belgelerin ve kararların tebliğini ve diğer hususları ihtiva eder.

Madde 29

CEZAI KÖNÜLÄRDE ADLİ YARDIMIN REDDİ

İşbu Anlaşmanın 5 inci Maddesinde öngörölen sebep dışında, yardım, aşağıda belirtilen durumlarda reddedilebilir :

1. Talebin ilgili olduğu suç, talepte bulunulan Âkit Tarafça, siyasi bir suç veya buna murtabit bir suç veya sırf askerî bir suçla ilgili addediliyorsa,
2. Talepte belirtilen fiil, talepte bulunan Âkit Tarafın mevzuatına göre suç teşkil etmiyorsa.

Madde 30

ADLİ YARDIMA İLİŞKİN İSTİNABE EVRAKI

1. Adli yardıma ilişkin istinabe evrakı aşağıdaki hususları ihtiva edecektir :
 - a) Talepte bulunan makam;
 - b) Talebin konusu ve sebebi;
 - c) Mümkün olduğu takdirde, ilgili kimsenin kimliği, uyrukluğu ve adresi ile konuya ilişkin diğer bilgiler;
 - d) Adli belgelerin tebliği için bir talepte bulunulması halinde, tebligat konusunu teşkil eden belgelerin mahiyetine ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere, muhatabın kimliği ve adresi veya muhatabın kimliğini ve adresini tespiti yararlı diğer bütün bilgiler.
2. İstinabe evrakı, ayrıca, isnat olunan suç ve vakıaların kısa bir özetini de ihtiva edecektir.

Madde 31

TALEPLERİN YERİNE GETİRİLMESİ VE SONUÇLARIN BİLDİRİLMESİ

İşbu Anlaşmanın 19 ve 20 nci Maddeleri hükümleri ayrıca cezaî konularda da uygulanacaktır.

Madde 32

İSTİNABE EVRAKI

1. Talepte bulunulan Âkit Taraf, talepte bulunulan Âkit Taraf adli makamlarınca gönderilen bir cezaî konuyla ilgili ve 28 inci Madde kapsamına giren istinabe taleplerini, kendi kanunlarında öngörölen usule uygun olarak yerine getirecektir.
2. Talepte bulunulan Âkit Taraf, istenilen kayıt ve belgelerin aslına uygun onaylı örneklerini veya fotokopilerini gönderebilir. Ancak talepte bulunan Âkit Tarafın bunların asıllarının gönderilmesini açıkça talep etmesi halinde talepte bulunulan Âkit Taraf bu talebi, mümkün olduğu ölçüde yerine getirmeye gayret edecektir.
3. Talepte bulunan Âkit tarafa verilen bilgiler, sadece adli makamların talebiyle ilgili maksatlar için kullanılacaktır.

Madde 33

DELİLLERİN İADESİ

1. Talepte bulunulan Âkit Taraf, gönderilmesi istenilen eşyaların, kayıtların veya belgelerin verilmesi, bunların görölmekte olan ceza davaları için gerekli bulunması halinde, geciktirebilir.
2. Talepte bulunulan Âkit taraf vazgeçmediği takdirde, istinabe işlemi için gönderilmiş olan eşyalar, kayıtlar veya belgelerin asılları, talepte bulunan Âkit Tarafça, mümkün olan en kısa süre içinde diğer Âkit Tarafa iade edilecektir.

Madde 34

TANIK VE BİLİRKİŞİ CELBİ

1. Talepte bulunan Âkit Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adlı makamları önüne bizzat çıkmasını önemli addediyorsa, bu hususu, davetin tebliği ile ilgili talebinde belirtecek ve talepte bulunulan Âkit Taraf tanık veya bir kişi sözkonusu adlı makamlar önüne çıkmaya davet edecektir.

2. Duruşma davetiyesinin tebliğine ilişkin talepler, ilgili kimselerin adlı makamlar önüne çıkması için tespit edilen tarihten en az iki ay önce talepte bulunulan Âkit Tarafa iletilecektir.

3. Talepte bulunulan Âkit Taraf tanık veya bilirkişinin beyanlarını, talepte bulunan Âkit Tarafa iletilecektir. İşbu Maddenin 1 inci bendinde öngörülen durumda, talep veya davetiyelerde, ödenecek tahmini ödenek ile yolluk ve işe giderleri gösterilecektir.

Madde 35

TANIK VE BİLİRKİŞİ ÜCRETLERİ

Talepte bulunan Âkit Tarafa bir tanığa veya bilirkişiye verilecek işe bedeli ve yol masrafları dahil, ücret bu kimsenin ikamet yerinden itibaren hesaplanacak ve en azından ifadesinin alınacağı ülkede yürürlükte olan tarifeler ve kurallarda öngörülen miktarlara eşit olacaktır.

Madde 36

TANIK VE BİLİRKİŞİNİN KORUNMASI

1. Hangi uyruklukta olursa olsun, bir davet üzerine talepte bulunan Âkit Tarafın adlı makamları önüne çıkan bir tanık veya bilirkişi, talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesine girişinden önce işlemiş olduğu bir suç nedeniyle veya tanıklığı veya bilirkişilik beyanından dolayı, hakkında kovuşturma yapılamaz, tutuklanamaz veya şahsi hürriyetinden hiçbir şekilde mahrum bırakılamaz.

2. Bu Maddenin 1 inci bendinde öngörülen dokunulmazlık, sözkonusu kişiye talepte bulunan Âkit Taraf makamlarınca ortak bir Taraf ülkesinde bulunmasına gerek olmadığının bildirilmesini takip eden 15 gün sonunda, anılan ülkeyi terketmezse, sona erer. Ancak, böyle bir kişinin, kendi elinde olmayan nedenlerle talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terkedemediği müddet, bu dokunulmazlık sürecine dahil olacaktır.

3. Şahadette bulunması veya bilirkişilik yapması için davet edilen kimse herhangi bir zorlayıcı tedbire tabi tutulmayacaktır.

Madde 37

TUTUKLU ŞAHISLARIN DİNLENMEK ÜZERE CELBİ

Âkit Taraflardan birinin adlı makamları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde tutuklu bulunan kimsenin ifadesinin alınmasını gerekli görüyorsa, işbu Anlaşmanın 2 nci Maddesinde belirtilen Merkezî Makamlar, tutuklu şahsın, tutukluluk halinin sürdürülmesi ve ifadesi alındıktan sonra mümkün olan en kısa süre içinde iade edilmesi şartıyla, talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesine nakledilmesi hususunda bir mutabakata varabilirler.

Madde 38

GAYRİMEŞRU PARA VE EŞYALARIN NAKLİ

1. Bir Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın isteği üzerine, bu taraf ülkesinde işlenen suç neticesinde elde edilen, ve kendi ülkesinde ele geçirilen gayrimeşru para ve eşyaları talepte bulunan Âkit Tarafa nakledecektir. Ancak, bu nakil talepte bulunulan Âkit Tarafın veya üçüncü şahısların, yukarıda sözü edilen para veya eşyalar üzerindeki kanunî haklarını ihlal etmeyecektir.

2. Talepte bulunulan Âkit Taraf, ülkesinde görülmekte olan başka ceza davaları için gerekli görüldüğü takdirde, yukarıda belirtilen para ve eşyaların teslimini geciktirebilir.

Madde 39

SORUŞTURMALARIN AKTARILMASI

1. Âkit Taraflar, talep üzerine, talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesinde suç işleyen vatandaşları aleyhine, kendi mevzuatları çerçevesinde ceza kovuşturması yapmakla yükümlüdürler.
2. Soruşturmanın aktarılmasına ilişkin talebe, olayların maddî unsuru hususunda mevcut bulgulara ilişkin belgeler eklenecektir.
3. Talepte bulunulan Âkit Taraf cezaî soruşturmanın sonucunu, talepte bulunan Âkit Tarafa bildirecek ve verilmiş ise, kesinleşmiş karar örneğini gönderecektir.

Madde 40

**ADLİ SİCİL KAYITLARININ VE
CEZA KARARININ BİLDİRİLMESİ**

1. Cezaî soruşturmalar için ihtiyaç duyulan ve talepte bulunan Âkit Taraf adli makamlarınca istenilen adli sicil özelleri ve buna ilişkin bilgiler, talepte bulunulan Âkit Tarafça, kendi adli makamlarına benzeri durumlarda sağlanabildiği ölçüde, talepte bulunan Âkit Tarafa gönderilecektir.
2. İşbu Maddenin 1 inci bendinde öngörülenin dışında kalan bütün hallerde, talepler, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuat veya uygulamaları çerçevesinde yerine getirilecektir.
3. Her Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın uyuşmazlıklarındaki bütün cezaî mahkûmiyet kararlarını, yılda en az bir defa, bu sonucu Âkit Tarafa bildirecektir.

KISIM IV

NIHAİ HÜKÜMLER

Madde 41

ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRME

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi, onaylanmasına bağlıdır. Onay Belgeleri Ankara'da teati edilecektir. Bu Anlaşma, onay belgelerinin teatisini takip eden 30 uncu gün sonunda yürürlüğe girecektir.

Madde 42

DEĞİŞİKLİK YAPMA

İşbu Anlaşma, Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, yapılmasında izlenen aynı usullerle değiştirilebilir.

Madde 43

İşbu Anlaşma, Âkit Taraflardan herbirinin diplomatik yoldan yazılı fesih bildiriminde bulunduğu tarihten itibaren 6 ay süreyle yürürlükte kalacaktır. Aksi takdirde, İşbu Anlaşma geçerliliğini koruyacaktır.

Türkçe, Moldavca ve İngilizce dillerinde üçer nüsha halinde ve bütün metinler aynı şekilde geçerli olmak üzere uyumsuzluk halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Yukarıdaki hükümleri tasdiklen, Âkit Tarafların tam yetkili temsilcileri İşbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına

Moldova Cumhuriyeti Adına